

KEMENESVIDÉK

KÖZÉRDEKŰ FÜGGETLEN UJSÁG.

(„KIS-CZELL és VIDÉKE“.)

Megjelenik minden vasárnap.

(„KIS-CZELL és VIDÉKE“.)

5 évre 2 kor. | Negyedévi 2 kor. —
Fél évre : 4 | Egyes szám ára — , 30 .

Felolvasó szerkesztő:
Huss Gyula

Szerkesztőség az kiadóhivatal:
Colldömök, „Sas“-szálloda, 5-ös számú szoba. — Ide is
szendők a lap szellemi és anyagi részét illető mindennemű
küldemények.

Szerkesztővel értekezhetni: hétfő, szerda és pénteken.

A pécsi kiállítás tanulságai.

Aki fogalmat akar magának alkotni arról, hogy a legutóbbi d-eccenniumban milyen mérvű haladást ért el Magyarország ipara és mezőgazdasága, az, ha módját eheti, ne mulassza el megtekinteni a pécsi kiállítás biznysága ez a kiállítás annak, hogy bármint kiabálnak is az ország hanyatlásáról, mégis haladást és fejlődést tudunk felmutatni az ipari és gazdasági produkció terén.

Pedig azokat, akik kedvezőtlen színben tüntetik fel gazdasági és szociális viszonyainkat, a legtöbb esetben megcáfolni nem tudtuk. De örömteljes meglepetés-képen hatott, hogy dacára annak a sok bajnak, melyeket nap-nap után tapasztalunk ebben az országban, a vidéki város mégis olyan impozáns, valóban országra szóló kiállítást tudott rendezni. Dacára a sok nehézségnek, amellyel a gazdasági életünk küzd, teljes mértékben érvényesül a fejlődés törvénye s halad, gyarapszik a magyar ipar és mezőgazdaság.

Es vajjon hol állhatnánk, mennyire meggazdagodhattunk volna a legutóbbi tiz esztendő alatt, ha az a sok baj, amely egyre-másra sújtja a gazdaságot az iparost, nem jett volna? Csak olyankor éreznék az elmulasztottak hiányát, amikor összehason-

lításokat teszünk külföldi államok fejlődésével és látjuk, hogy azok jobban ki tudták aknázni a gyorsan tovarepülő időt, sokat dolgoztak és keveset politizáltak.

Volna-e a meddő politikai viaskodásban és a városi pártok közötti harokban, ha a legelőbbekkel nem uszították volna egymás ellen a társadalom osztályait, ha mindezek helyett a nemzet benső erejét és gazdaságát a békés gazdálkodás céljaira használták volna fel, hol tartana ma Magyarország?

Mindenesetre megnyugtató az a tudat, hogy az országnak e súlyos, nem egyszer válságos helyzetében egy vidéki városban is ilyen impozánsan tudjuk bemutatni gazdasági téren való fejlődésünket.

Vonjuk le ebből azt a tanulságot, hogy fejezzük már be végre-valahára a meddő vitázást az olyan célokért, amelyek reális eredmények nélkül valók. Magyarország földje, fekvése, a magyar faj intelligenciája és munkaszeretete mindenképpen arra kvalifikálják Magyarországot, hogy a legelső sorban küzdjön az emberiség gazdasági fejlődéséért. Csak a magunk büne, magunk hanyagsága, ha hátul maradunk a népek versenyében, hanem minden erőnket, minden képességünket és ennek az áldott földnek minden produktumát használjuk fel

arra, hogy kiemeljük népünket a gazdasági tengés nivójából.

Kétségtelen, hogyha már meg lenne az önálló vámtérület, akkor ez a kiállítás mindenféle gazdasági depresszió ellenére is

Súlyosan éreznék az önálló vámtérület hiányát most, amikor fejlődésben lévő gyár- és iparunk minden lépten nyomon beütközik az osztrák versenybe, amely szabadon garázdálkodik szerzte a hazában és elnyomja a mi áruinkat.

Reméljük, a legközelebbi kiállításon már nem így lesz.

Kollektív munkaszerződés.

A kollektív munkaszerződés nagy horderejét iparosaink még nem ismerték fel. Sokszor valóságos ellenszenvet tapasztalunk a kollektív munkaszerződés ellen, ha pedig ily kollektív szerződés mégis létrejött a viszonyok nyomása alatt, mély elégtelenség nyilvánulunk munkaadó körökben, melynek nem annyira anyagi oka van, hanem inkább lélektani forrása; ugyanis az az érzés, az a tévhit, hogy a kollektív munkaegyezmény bármint legyen tartalma, lealázó volna, kapitulálást jelenteni a munkaadó részéről.

Azt hisszük, felesleges lesz rámutatnunk arra, hogy patriarhalizmus eltűnésével, a munkaviszony attól egészen elütő,

TÁRCA.

A modell.

— Itt: Amanda. —

Isteni nő a muza, a művészeket, költőket s ihleti meg. Ő a közvetítő a földi és égi világ között, Aki a muzsának a kegyeltje, annak babér övezi a homlokát. Hir és dicsőség teremnek a léptei nyomán.

Osgyáni Lászlónak is nagy sikere volt. Száz Budapesti értelemben nagy szó! Sokáig álmodott róla, végre elérte. Tíz évi szakadatlanul fáradságos munkája, küzdése után, de végre mégis. Neve minden szájon forgott „Hamupipőkének” volt a műcsarnok katalógusában megnevezve az az óriási méretű kép, mely alatt művészies rossz írással az Osgyáni László név pompázott.

Ugy a „Hamupipőke” két gonosz testvére, arról a két főrangú bájos hölgyről volt festve, a kik az elmúlt művészet-estélyen rokokó-jelmezekben annyira feltűntek. A főalak: Hamupipőke ismeretlen volt és ez még csak növelte a kép érdekességét. Pikáns volt, szerfölött pikáns és ezért, szerzőjének nevét szarnyra kapta a hír. Miután a kép óriási feltűnést keltett, el-

kezdtek érdeklődni a szerzője iránt is. Csakhamar közudomású lett az, hogy Osgyáni László legszébb férfikorában van, egy kis gyermek atyja, érdekességét növelte még az a körülmény, hogy szép, fiatal neje annak a nyomorinak esett áldozatul, mely a művész az első években küzdött.

Osgyáni László egyszerre híre emelkedett. Arcképét hozták a képes lapok, tárcákat írtak róla és az egyik meghívás a másikat érte, estélyre, bálra, az elegáns világ jour-jaira.

A festő műtérmeben egy pár arannyal hímzett kis bársony cipő állott, a ki csak bejött, megnézte ezeket a kis cipőcskéket.

Az ünnepelt művész egy elkészeredett ellenséget is szerzett magának és ez, nem volt más, mint az egyik „gonosz” testvér eredeti-jének a férje, különben egy dúsgazdag magán és üsmert mubarát. Neje már sokkal kevésbé haragudott a művészre, sőt titkon örült, hogy a kép melyhez egyik mintául őt választotta, olyan óriási sikert aratott. A másik „gonosztestvér” Szentjárdi Leontine bárónő, eleinte szintén nem vette jó néven az új aranyát ott van egy nyilvánosan kiállított képen, de aztán megbékült. Éppen ma készült a művészhez, hogy tanácsot kérjen tőle egy jelmez dolgában, melyet egy főrangú estélyen szándékozott viselni.

Megszólat a villamos esengetyü és a szép bárónő belépett. Leontine bárónesz rendkívül bájos volt, egyszerű fehér ruhában, melyet viselt, de azért első percben meglátszott, hogy elsőrendű szabóné műremeke, bájal tapadt szobor-szerű idomokra ez a ruha. Dus haja hanyagul és mély mesterileg volt elrendezve, a virágokkal díszített kalap alatt.

Rendkívül sok műrézkeké birt a mig Osgyáni végig kalauzolta a készülő festmények során, megédesen nevezte magát a „gonosz testvére”.

Egyszerre csak a cipőcskéken akadt meg a szeme. — Régen nézem őket, de nem akartam indiszkrét lenni! . . . Mondá a bárónő tágy, dalamos hangon, mosolyogva.

— Ah a legkevesebb sem, hiszen ha dia-kráció tárgyát képeznek ezek a cipők nem tartanám itt őket . . . mondá a művész. Egyszerű tréfa volt tőlem az egész.

— Valóban csak tréfa? Ingerkedett a bárónő a egy csintalan mosoly szaladt át a kicsiny, jégerő-vájon-Olt-volt-e mosoly abban a csillogó, mélytűzű szempárban is, amint beszélt tovább. Pedig mintha én ismerném ezeknek a cipőcskének a történetét. A világ azt beszéli, hogy tulajdonosuk az ön gyermekének a dadája, nevelője vagy ilyesmi.

üzletszerű jelleget öltött, a munka: áru és így az emberi munkaerő szállításának szerződéses szabályozása inkább megfelel az emberi méltóságnak, mint az annak hiányában szokásos, esetről-esetre való alkumester és minden egyes munkása között.

A kollektív munkaszerződések tulajdonképpen oly szerződés, mely a munkaadó és a munkások közötti megállapodást szabályozza; fontosabb, gyakoribb és a jövőben nagyobb szerepre hivatott azonban a kollektív munkaszerződésnek az a válfaja, mely tarifaszerződés, vagy mint nálunk kezdik nevezni, munkadíj-szabály-egyezmény név alatt ismeretes.

A tarifaszerződés ugyanis egy bizonyos időre szabályozza egyrészt azon munkafeltételeket, melyek mellett a munkálatot általában munkáltatni fog, másrészt megállapítja, hogy a munkások az egyezmény ideje alatt ezen feltételeket megbotlygatni, megváltoztatni nem fogják.

A tarifaszerződés tehát nem munkaszerződés, hanem az egyes munkaszerződé-

adók olcsóbb munkaerőt szerződöttetve, olcsó kontármunkával üznek tisztességtelen, rossz versenyt.

A tarifaszerződésnek egyik jótékony hatása, hogy a munkaadó és a munkások közötti osztályellentéteket és küzdelmeket enyhíti és bizonyos érdekközösséget és szorosabb viszonyt teremt közöttük, mert ha a munkaadó élvezni kívánja az egyezmény nyugodt viszonyokat teremtő hatását, természetesen saját érdekében a vele szerződött munkaszervezet munkáit fogja előnyben részesíteni, sőt amint ez gyakran megtörténik, magát kötelezni fogja, hogy csakis szervezett munkást fog alkalmazni, és így a munkásszervezet jóakarójává lesz, míg másrészt a szervezett munkás természetesen a tarifaszerződés által kötelezett munkaadót fogja előnyben részesíteni.

A tarifaszerződések egyik legüdvösebb hatása abból áll, hogy ha az abban meghatározott időben, vagyis lejárat előtt néhány hónappal fel nem mondatik, automatikusan tovább érvényben marad. Az előrelátott kellő időben történő felmondás pedig lehetővé teszi, hogy a szerződés munkafeltételeit az esetleg indokolt változtatásokat akkor beszélhet meg az elnök a munka a régi árszabály alapján, még rendben folyik, midőn a szenvedélyek egy küszöbön levő közdelem valószínűsége által még fel nem keltek. Aki ismeri a bérmozgalmaink keletkezését, és lefolyását az tudja, hogy a sztrájk rendszeren egyik vagy másik megfontolatlanúsága, vagy behurgyasága és türelmetlensége folytán áll be és nagyon gyakran volna kikerülhető, ha a felek határozataikat nem elsietve, néhány óra alatt, vagy a pillanat felhevülésében, hanem alapos higgadt megfontolás után hoznák. Azt biztosítja éppen az egyezmény felmondási kikötése.

Az ily tarifaegezmény, továbbá a munkafeltételeknek pontos és a részletekre menő megállapítása által megkönnyíti az esetleg felmerülő differenciák kiegyenlítését is, ha e célra egy alkalmas fórum teremtetik.

Csak néhányat hoztunk fel a kollektív munkaszerződés számos előnye közül, de azt hiszem, már ezekből is kiviláglik, hogy az ily egyezmény tényleg alkalmas az ipari békét szakmában hosszabb időre biztosítani.

A kollektív munkaszerződések biztosítására törvényes eszközöket is kell köteleznünk, bár erős munkaadó-organizációk egymagukban is garanciát képernek.

A kollektív munkaszerződéseket tehát joghatályukká kell tenni. Ennek első és legfontosabb előfeltétele, hogy a munkás a munkaadó-szervezetek törvényesen elismertessenek; törvényben szabályozni kell a szervezetek jogi képességét; jogokkal kell azokat felruháznunk, hogy kötelesegeket róhassunk rájuk. A szakszervezeteket felelősekké kell tennünk vagyonzóilag az általuk kötött szerződések pontos betartásáért; nyilvános számadásra kell őket kötelezni és hatósági felügyelet alá helyezni. A szervezetek vezetői felelőssé kell tenni a felbujtások által bekövetkezett szerződésszegés által okozott károkért.

Végül pedig hogy a kollektív egyezmények az ipari békére gyakorlándó jótékony hatásait élvezhessük, szükség volna egy-oly intézményre, mely bérmozgalmaik esetén az egyeztetés fontos feladatát hatarthatóan és a mai tisztán formalisztikus eljárásnál sikerebb módon teljesítheti.

Ugyszintén szükséges egy oly reformnak megalkotása, mely a kollektív munkaszerző-

dések körül felmerülő különbsézetek, vitás eseteket bírói döntés által intéz.

E két feladat teljesítésére, a német ipari bíróságok intézményét kellene nálunk meghonosítani, mert ezen német ipari bíróságok teljesen beváltak, paritásos szervezetüknek fogva nagyon sokban hozzájárultak az osztályellentétek enyhítéséhez és az összes érdekeltek valóban méltó elismerést vívtak ki.

Az ipari bíróságoknak legüdvösebb tevékenységéből áll, hogy a kollektív munkaegezmények körül támadt differenciákat ítélettel dönti el. A legtöbb sztrájk és kizárás nem is nagy kérdésekből ered, a kollektív szerződések be nem tartása és többnyire kiesinyes szörtölődésekre, hatalmi zsarnokságokra s hiúságokra és nagyon gyakran egészen jóhiszemű félremagyarázásokra vezethető vissza. Talán egészen más képet alkotnának maguknak iparosaink a kollektív egyezmények értékéről, ha ily ipari bíróság eldöntené azokat az apróleki differenciákat, melyek nálunk az értelemi színvonal alacsonyabb voltánál fogva talán békémet, medont, miért az ily ipari bíróságokra is nagyobb szükségünk van.

békére fontos előnye közül csak egyenánnyal kívánunk megemlíteni.

Ha a munkaadó a munkafeltételek megjavításában elment a végső határig, hal talán hosszú zavarok, bérmozgalmak és sztrájkok után munkásaival békét kötött, akkor red nézve kiváló fontossággal bír, hogy egy időre legalább ismét nyugalmat teremtsen, a termelés zavartalanágát és folytonosságát biztosítva, a tarifaszerződés egy bizonyos időre levén köve, így ezen idő alatt megbizható számokkal és az előállítási árak ismeretével termelhet, mi minden ipar megélhetésének előfeltétele.

A tarifaszerződés egy másik nagy előfeltétele abból áll, hogy a munkaadók versenyviszonyait egymás között megjavítja, enyhíti, szabályozza, mert legalább a munkaadó dolgában egyenlővé alakítja az előállítási költségeket s így egyenletesebbé teszi a versenyképességet. A tarifaszerződésnek továbbá nagy hatása van a tisztességtelen verseny kiküszöbölésénél, midőn elejét veszi a tanonc munkával üzött visszaélésnek s a munkaerő-tulajdonosi kiaknázásának, megszünteti azt az állapotot, hogy egyes munka-

Osgyáni küssé zavarba jött és idegesen kezdett babrálni aranyláncan.

— Nos, tehát a világ ebben a dologban nem állít egészen valótlan. De rendkívül idealizált alakban került vászonra. Barátaim előtt nem is csináltam titkot a „Hamupipóke” eredetijét illetőleg, de haszontalan beszéd tárgyává nem akartam tenni szegény leányt.

Leontine bárónő helyeslőleg intett fejével. — Ezek a mesésen piaci cipők az ön „Hamupipóke” számára készültek s azt mondják, hogy a legközelebbi művészt estélyen mint menyaszonyát fogja bemutatni.

Osgyáni fullig elpirult. Találva érezte magát és es bosszantotta.

— Tudtam, hogy haragudni fog, csitítá a bárónőly. — Belátom, hogy halgatnom kellett volna. Osgyáni meghajtá magát.

— Mindenekelőtt azonban ne feledjük a jelmez megbeszélését bárónő, mondá a művésza karját, nyujtja Leontine-nek, hogy őt szobájába vezesse. Különböző érzések közt haladtak egymás-mellett. Gyönyörű pár volt, a karcus sugárhoigy derült, vidám és büszke alakja, ude, ke-

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

Jussak eszedbe...

Hogya majdan a sors töled nincsedob
 S szerelmes dalomat soha meg nem hallod,
 Hogya majdau csendes nyári éjszakákon
 Leikd elmereng a fel-feltűnt árnyon.
 Hogya egy-egy emlék a lelked megkapja
 S szived a mult idót vissza-visszasírja;
 Hogya még szemedből köny gördül kezedre:
 Oh, csak akkor jussak egy percre eszedbe!
Euládm.

— **Urnapija.** Az oltáriszentség ünnepén a kath. egyház igen nagy fényt szokott kifejteni, körmenetet tart. Az idén, mivel nincsenek utcáink jelenleg olyan állapotban, hogy a körmenet kiinn megtartható lett volna, a templomban tartatott az meg. Ugy az ünnepi misét, mint a körmenetet Wagner Lőrinc apát végezte, Rác Endre dr. Szinek Izidor és dr. Parcsmi Henrik segédletével. Megjelent a tüzóoltóegyesület is teljes paradedában, — Ma ujból lesz szintén a templomban körmenet, melyet ugyancsak az Urnapi celebránsok végeznek.

— **A koronázási évforduló.** Ez évben, janus hó 8-án lesz a koronázás 40-ik évfordulója. Wekerle Sándor miniszterelnök leiratott intézést Bezzerdy István főispánhoz ez ügyben, aki a leirat rendelkezésének megfelelőleg átiratban kéri meg a különböző hitefelkezeteket janus 8-án isentiszteletnek tartására.

— **Barabás György kitüntetés.** Budapestán a kath. Tanügyi Tanács máj. hó 28-án tartott ülésén az elnök arról értesítette a tanácsot, hogy kath. tanítók országos egyesületének védnöke: Zichy Gyula gróf pécsi püspök előterjesztésére X. Piusz pápa a hazai kath. Tanügynek több kiváló odaadó lelkes munkássát a „Pro ecclesia et Pontifice” érdemkereszttel tüntette ki. E kitüntettek között van Barabás György sárvari igazgató-tanító, a szombathelyi egyházmeleg tanítóegyesület buzgó elnöke, Barabás Ernő celdmőlki tanító és edesatyja is. Fz a magas, mindenfelé nagy örömet keltő, kitüntetés méltó férfut ért, aki ugys, mint egyszerű tanító, ugys, mint tankönyvíró és a kath. tanügyeket intéző bizottságok előadója és lelkes munkása, nemkülömben mint a szombathelyi egyházmelegi tanítóegyesületnek már negyedszázadon át közlitzteletben álló érdemes elnöke, egyaránt méltó tette magát arra, hogy ő Szentsége a tanügy területén szerzett érdemei elismerésül a világi katolikusokat érhető legcsébb kitüntetésben részesítse. Mint halljuk, Pécselt július 3-án tartandó országos tanító gyűlésén fogja a kitüntetédt felvuzni maga gróf Zichy Gyula. Szivből óhajtuk, hogy Barabás György sokáig élvezhesse a szép kitüntetését.

CSATÁRY KÁROLY

polgári és egyenruha szabó
SZOMBATHELY,
 Király-utca, Tocht-féle házban.

Készíték a legújabb divat szerint, a legkittűbb kivitelben, versenyképes árákon, teljes ga-

magyar, angol és francia szövetekből

férfi-ruhákat

és elváltalom bármiféle

egyenruhák

készítései is.

Kívánatra mintákat küldök, avagy egy levele-
 lapon történt meghívásra bárhová személyesen
 elmegyek.

Szíves támogatást kérve, — maradtam illis

Csatáry Károly,
 polg. és egyenruha szabó
 SZOMBATHELY

Olcsó jelzálogkölcson.

A „Kemenesaljai Takarékpénztár Részvénytársaság” ezennel köz-
 hirre teszi, hogy a „Köszegi Takarékpénztár Részvénytársaság”-gal szoro-
 sabb összeköttetésbe lépett, miáltal azon kellemes helyzetbe jutott, hogy

jelzálog kölcsönöket

az ingatlanok forgalmi értékének kétharmadréze erejéig

5 1/2% kamat mellett

foleósitt, rövidebb vagy hosszabb lejáratu törlesztésre.

A jelzálogkölcsonöket intézetünk a benyujtat napjától számított **egy**
hóna belül folyósítja. A telekjegyzőkönyvi kivonatokat, valamint a kötelez-
 vényt hitelesíteni **nem kell.** Ezáltal a kölcsönt igénybevevők tetemes kia-
 dástól kiméltetnek meg. Drágább, már fennálló jelzálogkölcsonök bélyeg és
 illetékmentesen rendeztetnek intézetünk által.

Kemenesaljai Takarékpénztár Részvénytársaság

CZELLDÖMÖLK.

**Eladó ház
 korcsmával.**

Devecserben, (Vesz-
 prémegye) eladó **egy ház**
 jó forgalmu **korcsmával.**

Bővebb felvilágosítást ad a

kiadóhivatal.

Hirdetéseket

jutányos áron felvessz

a kiadóhivatal.

Csak palackban!

Kapható ki csillag: Gayer Gyula, Horler Iános, Landler Samu, Nagy Gyulánál, Devecserben Böhm József,
 Kollin Adólf, Mauauer Zeigmond, Rosenberg Mórnál, Alföldi Lászar Antal, Schölsinger Pál, Isenhardt Kohn Jakab
 Hal, Spitzer Samu utódnál. Beretky Gyula, Bódis Mátya, Darnay Kálmán, Márkus Salamon Hal, Würr-
 burger Jakabnál, Uracs Heidenfeld Józsefnél.

Alapítottattott 1843!

Köhüges, reketség és hurut ellen nincs
 jobb a

RÉTHY pemetefü **CU.ORKÁNUL.**

Vásárlásnál azonban vigyázzunk
 és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel
 sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

VASAROLTUNK

ékszerek, arany, ezüst, kinnal ezüst avóeszkö-
 öket és díztárgyakat és

valódi svájci zseb és fall órákat

**s z e n z á c i o s
 olcsó árak mellett**

a 60 éve fennálló s jó hírnévnek örvendő

Benedek Oszkár aranyműves és órásnál

P Á P A. Fő-utca 13. szám.

A Bencések templávmomal szemben.

A szakba vágó javítások, postai rendelések. pontosan és leltőlismertetesen
 eszköszöletnek.